

Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống¹

Lương Thị Thu Trang^(*)

Tóm tắt: Gia đình và nhà trường với chức năng riêng biệt của mình, đều có vai trò hết sức quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách trẻ em. Những năm qua, trong trào lưu xã hội hóa nhiều hoạt động giáo dục ở Việt Nam, vấn đề phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc chăm sóc trẻ em ngày càng được quan tâm nhằm góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả của quá trình giáo dục trẻ em, giúp trẻ em phát triển toàn diện hơn. Trên cơ sở tổng quan tài liệu liên quan đến sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống trong những năm gần đây, bài viết tổng hợp theo các nội dung: (i) Ý nghĩa của sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em nói chung và chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống nói riêng; (ii) Một số hoạt động phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống; và (iii) Các biện pháp tăng cường sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống.

Từ khóa: Gia đình, Nhà trường, Chăm sóc trẻ em, Đạo đức, Lối sống, Phối hợp giữa gia đình và nhà trường

Abstract: Family and school play an essential role in influencing the form of a child's personality. In Vietnam in recent years, as part of the social mobilization in education, family-school partnership in child care has become increasingly concerned in improving the quality and effectiveness of child education towards a more comprehensive child development. Based on a literature review on the given topic, the article presents the following main ideas: (i) The significance of family-school partnership in child care and education in general and in terms of morality and lifestyle in particular; (ii) Some family-school partnership activities in child care and education regarding morality and lifestyle; and (iii) Measures to strengthen this partnership.

Keywords: Family, School, Child Care, Ethics, Lifestyle, Family-school Partnership

¹ Bài viết là một phần của Đề tài khoa học cấp Bộ “Vai trò của gia đình và nhà trường đối với chăm sóc trẻ em ở Việt Nam hiện nay” do ThS. Lương Thị Thu Trang chủ nhiệm, Viện Thông tin Khoa học xã hội chủ trì, thực hiện năm 2021-2022.

^(*) ThS., Viện Thông tin Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;
Email: ngan_trang_83@yahoo.com

1. Mở đầu

Gia đình và nhà trường là hai thiết chế, hai môi trường giáo dục chính thức đối với trẻ em. Đặc trưng của từng thiết chế sẽ bổ sung cho nhau trong quá trình giáo dục trẻ em.

Phần lớn thời gian của trẻ em là ở nhà và ở trường nên gia đình và nhà trường có vai trò hết sức quan trọng trong sự phát triển của trẻ em. Nếu gia đình và nhà trường có sự gắn bó chặt chẽ với nhau, cùng phối hợp để chăm sóc trẻ em thì sự phát triển của trẻ em sẽ tối ưu hơn, hiệu quả của giáo dục sẽ tích cực hơn. Hầu hết các nghiên cứu về chủ đề này đều ghi nhận ý nghĩa, vai trò quan trọng của sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc trẻ em nói chung, chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống nói riêng.

2. Ý nghĩa của sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em nói chung và chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống nói riêng

Theo Nguyễn Thị Như Mai (2015), “phối hợp” được hiểu là sự liên kết những yếu tố khác nhau một cách chặt chẽ để tạo nên một chỉnh thể đồng bộ và hài hòa nhằm đạt được một kết quả xác định. Với ý nghĩa này, phối hợp nhà trường với gia đình trong chăm sóc trẻ em là sự liên kết chặt chẽ giữa nhà trường và gia đình để tạo nên lực lượng giáo dục rộng lớn, hoạt động đồng bộ nhằm giúp công tác chăm sóc trẻ em đạt được hiệu quả cao nhất.

Nghiên cứu của Đỗ Thị Châu (2005) nhận định, nếu như gia đình là môi trường, là cơ sở đầu tiên với mối quan hệ gắn bó và tương tác giữa các thành viên, có thế mạnh trong việc tạo nền tảng cho trẻ em phát triển tốt về thể lực, hoàn thiện về cảm xúc và có điều kiện cơ bản để phát triển lành mạnh về nhân cách, thì nhà trường, với đặc trưng là môi trường xã hội rộng lớn

hơn, phong phú hơn sẽ mang lại cho trẻ em sự giáo dục ở trình độ cao hơn về tri thức, tư duy và văn hóa. Đây cũng là nội dung được Đỗ Ngọc Khanh (2019) chỉ ra trong tương quan giữa các yếu tố môi trường gia đình và môi trường trường học. Tác giả cho rằng, trong môi trường học đường, các mối quan hệ xã hội của trẻ em rộng mở hơn, phong phú hơn. Việc giao lưu với thầy cô, với nhân viên nhà trường và bạn bè cùng trang lứa, được tham gia vào các hoạt động mang tính xã hội phù hợp với lứa tuổi sẽ giúp quá trình xã hội hóa cá nhân ở trẻ em năng động, đa chiều và toàn diện hơn.

Nghiên cứu của Nguyễn Thị Như Mai (2015) cho thấy, sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường sẽ tạo ra sự thống nhất về quan niệm, mục tiêu và cách thức trong chăm sóc, giáo dục trẻ em, giúp trẻ phát triển toàn diện. Theo Hoàng Trung Thắng (2013), bản chất của quá trình phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc trẻ là tạo ra sự thống nhất từ nhận thức tới hành động giữa gia đình và nhà trường; hay giữa giáo viên và cha mẹ học sinh. Cụ thể là quá trình liên kết phải đạt được sự thống nhất trên các khía cạnh sau: (1) Thống nhất về mục tiêu, nội dung, phương pháp chăm sóc; (2) Thống nhất về nhiệm vụ, kế hoạch và phương pháp tham gia hoạt động liên kết; (3) Thống nhất về tiêu chí đánh giá, phương pháp đánh giá hiệu quả chăm sóc và hiệu quả giáo dục của hoạt động liên kết.

Giáo dục đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ luôn được coi là mục tiêu quan trọng hàng đầu trong tất cả các cấp học ở Việt Nam từ xưa cho tới nay. Để thực hiện được mục tiêu giáo dục đó, sự song hành giữa gia đình và nhà trường luôn là yêu cầu đầu tiên được đặt ra và có ý nghĩa, vai trò quan trọng.

Phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc trẻ về đạo đức, lối sống là một trong những biện pháp thực hiện

nguyên lý giáo dục. Mối quan hệ này mang tính mật thiết, tương tác qua lại lẫn nhau, bổ sung, hỗ trợ cho nhau, góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực (Bùi Văn Lịch, 2017).

Nghiên cứu về phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong việc giáo dục đạo đức cho học sinh, Cao Văn Tấn (2019) chỉ ra rằng, trong hoạt động chăm sóc trẻ về đạo đức, lối sống, gia đình là nơi hình thành, bồi đắp và phát triển nhân cách của trẻ em một cách tự nhiên, trẻ em đón nhận sự giáo dục từ gia đình một cách trực tiếp qua tình cảm giữa các thành viên, còn nhà trường lại là môi trường có đủ điều kiện nhất và có thể mạnh hơn trong việc rèn luyện nhân cách trẻ. Trong quá trình truyền thụ kiến thức, đạo đức, lối sống, nhà trường đồng thời đã đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành nhân cách trẻ. Lê Ngọc Lan (2017) cũng cho rằng, một ngôi nhà vững chắc sẽ được xây dựng cẩn thận từ những viên gạch đặt nền móng đầu tiên. Một nhân cách phát triển toàn diện sẽ được bắt đầu từ việc được chăm sóc và định hướng ban đầu cẩn thận từ chính môi trường gia đình, và sau đó là nhà trường.

Theo Lê Ngọc Lan (2017), chăm sóc, bồi dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống nhằm giúp trẻ phát triển nhân cách một cách toàn diện là một quá trình lâu dài, liên tục, diễn ra ở nhiều môi trường khác nhau, liên quan đến các mối quan hệ xã hội phức tạp. Quá trình này luôn luôn đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ của nhiều lực lượng xã hội, nhất là sự quan tâm, cùng tham gia của gia đình và nhà trường. Tác giả cho rằng, khi gia đình - nhà trường cùng nhau xây dựng một mối quan hệ tốt, cùng hỗ trợ nhau để đạt được mục tiêu chung thì trẻ em có nhiều cơ hội được phát triển toàn diện hơn.

Nhận định về sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường trong giáo dục đạo đức,

lối sống cho học sinh, Nguyễn Thị Ngọc Liên (2019) cho rằng, cùng với gia đình, nhà trường là nơi trẻ em học những chuẩn mực đạo đức, hành vi, lối sống thông qua các bài học, các tình huống và các trải nghiệm.

Như vậy, qua các nghiên cứu có thể thấy, sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường có vai trò hết sức quan trọng trong quá trình chăm sóc, giáo dục trẻ nói chung và quá trình chăm sóc, giáo dục trẻ về đạo đức, lối sống nói riêng. Nghiên cứu của Chu Cẩm Thơ, Trần Thị Hương Giang (2019) nhấn mạnh, sự thống nhất của gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em được xem là vấn đề có tính nguyên tắc đảm bảo cho mọi hoạt động giáo dục có điều kiện đạt hiệu quả tốt, và gia đình đóng vai trò là yếu tố quan trọng nhất trong sự liên kết, phối hợp này.

3. Một số hoạt động phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống

Theo Phí Hải Nam (2017), sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc giáo dục trẻ em được thể hiện ở: (i) cơ chế phối hợp giữa gia đình và nhà trường qua các kênh thông tin; (ii) sự chủ động và tích cực từ phía gia đình; (iii) sự chủ động và tích cực từ phía nhà trường; (iv) cách phối hợp ứng xử khi trẻ mắc lỗi hoặc có nguy cơ mắc lỗi. Nếu xét theo các khía cạnh này, qua các kết quả nghiên cứu có thể thấy hoạt động phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống nổi lên một số vấn đề sau:

Về các kênh trao đổi thông tin: Theo nghiên cứu của Phí Hải Nam (2017), hiện nay các kênh thông tin chủ yếu để phối hợp giữa gia đình và nhà trường bao gồm tổ chức họp phụ huynh, gặp gỡ trực tiếp, liên lạc qua thư điện tử (email), mạng xã hội hoặc điện thoại (đa số phụ huynh lựa chọn

hình thức liên lạc này) và phối hợp thông qua ban phụ huynh của lớp. Đa số cha mẹ học sinh tham gia khảo sát đều đánh giá cao hoạt động trao đổi về kết quả học tập và rèn luyện đạo đức của học sinh thông qua họp phụ huynh và điện thoại. Bên cạnh đó, số liên lạc điện tử cũng là kênh thông tin hiệu quả giữa nhà trường và phụ huynh thông qua điện thoại và Internet. Theo Lương Thị Hằng Nga (2011), qua kênh trao đổi thông tin này, phụ huynh nhanh chóng nhận được thông tin về hoạt động của trường lớp, cũng như tình hình của con. Đồng thời, phụ huynh cũng có thể gửi ý kiến phản hồi tới nhà trường, giáo viên. Kênh liên lạc này cũng giúp nâng cao chất lượng công tác phối hợp của nhà trường với phụ huynh để giáo dục trẻ; dễ dàng quản lý hệ thống thông tin của toàn bộ học sinh.

Về *sự chủ động, tích cực phối hợp từ phía gia đình*: Nghiên cứu của Lê Ngọc Lân (2017) chỉ ra việc các bậc cha mẹ dành thời gian, đầu tư vật chất cũng như ứng dụng công nghệ mới, phối hợp với nhà trường và giáo viên chủ nhiệm trong chăm sóc đạo đức, lối sống cho trẻ được các bậc cha mẹ đánh giá rất tích cực. Nghiên cứu của Lê Minh Nguyệt, Lò Mai Thoan (2015) cũng nhận định, một số lĩnh vực phối hợp của gia đình với nhà trường như trao đổi thông tin về việc học tập của học sinh; đóng góp của cha/mẹ học sinh, của các tổ chức, cá nhân cho nhà trường; huy động các tiềm lực kinh tế, văn hóa, nhân lực vào việc giáo dục học sinh đã đạt được những kết quả tích cực.

Tuy nhiên, ở chiều ngược lại, các kết quả phân tích của Nguyễn Hữu Minh (2013) cho thấy, từ phía các gia đình, không phải nhóm phụ huynh nào cũng có điều kiện, khả năng lựa chọn những phương pháp tốt nhất để liên hệ và phối hợp với nhà trường trong chăm sóc, giáo dục đạo đức, lối sống cho con. Một số phụ huynh bị hạn chế bởi

nhiều lý do hoặc có tâm lý e ngại nên đôi khi chưa tích cực, chưa chủ động phối hợp với giáo viên. Có khá ít các bậc cha mẹ chủ động trao đổi với giáo viên chủ nhiệm về những biểu hiện bất thường của con cái để cùng nhau đưa ra phương hướng giải quyết. Theo tác giả, các nội dung giáo dục đạo đức, lối sống trong gia đình hiện nay còn tản mạn, rời rạc, phân khúc theo cấp học, chưa hấp dẫn trẻ, chủ yếu dựa vào kinh nghiệm, hướng theo các giá trị cá nhân, gia đình truyền thống. Nhiều gia đình thường lầy lý do bận công việc, mưu sinh nên phó mặc việc giáo dục đạo đức, lối sống cho nhà trường. Nhiều gia đình có ý thức phối hợp với nhà trường trong việc giáo dục thường xuyên đối với trẻ nhưng cũng chỉ dừng lại ở việc “hỏi thăm” tình hình của con em với giáo viên chủ nhiệm mà chưa thực sự có ý thức bàn bạc hoặc dành thời gian thích đáng quan tâm uốn nắn những hành vi của trẻ. Hoàng Trung Thắng (2013) cũng đồng quan điểm khi cho rằng, trên thực tế, khá ít cha mẹ nhận thức được đầy đủ trách nhiệm của mình trong việc phải liên kết, phối hợp chặt chẽ với nhà trường trong quá trình giáo dục con em mình. Hơn nữa, có một bộ phận không nhỏ các bậc cha mẹ còn phó mặc trách nhiệm giáo dục con cái cho nhà trường.

Về *sự chủ động, tích cực phối hợp từ phía nhà trường*: Nghiên cứu của Nguyễn Hữu Minh (2013) chỉ ra rằng, hầu hết các trường học đều có các hoạt động giáo dục, rèn luyện đạo đức, lối sống cho học sinh một cách toàn diện. Tuy nhiên, trong việc phối hợp với gia đình, đôi khi nhà trường và giáo viên chủ nhiệm chưa thực sự tích cực. Việc liên lạc với gia đình thường mới chỉ dừng lại ở mức độ “thường xuyên thông báo” kết quả học tập, rèn luyện đạo đức của học sinh mà chưa chủ động trong việc đến tận nhà học sinh để thăm hỏi, trao đổi với

các bậc cha mẹ học sinh. Nghiên cứu của (Nguyễn Văn Biên, 2021) cũng cho thấy, công tác phối hợp chăm sóc về đạo đức, lối sống cho trẻ chưa phát huy hết vai trò của các tổ chức đoàn thể trong nhà trường. Một số giáo viên, trong đó có giáo viên chủ nhiệm lớp, còn chưa làm hết trách nhiệm quản lý, giáo dục học sinh, còn cứng nhắc trong ứng xử với học sinh và cha mẹ học sinh. Sự phối hợp với gia đình trong chăm sóc đạo đức, lối sống cho học sinh chưa thường xuyên, liên tục.

Về sự phối hợp trong quản lý trẻ, phối hợp xử trí khi trẻ mắc lỗi hoặc có nguy cơ mắc lỗi: Kết quả khảo sát về mức độ hiệu quả của các nội dung phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em của Lê Ngọc Lan (2017) cho thấy, nội dung phối hợp quản lý thời gian của học sinh, đặc biệt là phối hợp để uốn nắn các hành vi mắc lỗi của trẻ được phụ huynh đánh giá khá thấp. Có thể thấy, trên thực tế, việc phối hợp này chưa thực sự đạt hiệu quả. Nhà trường và phụ huynh chưa thực sự quan tâm phối hợp uốn nắn khi trẻ có nguy cơ mắc lỗi, mà thường chỉ đến khi trẻ thực sự mắc lỗi mới phối hợp để giải quyết hậu quả. Điều này cũng được khẳng định trong nghiên cứu của Nguyễn Hữu Minh (2013) khi tác giả nhận định rằng, chỉ khi học sinh đã mắc lỗi giáo viên chủ nhiệm mới mời phụ huynh tới trường trao đổi. Như vậy, sự phối hợp với phụ huynh học sinh là giải quyết hậu quả, chứ ít mang tính chất dự phòng.

4. Các biện pháp tăng cường sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em về đạo đức, lối sống

Qua tổng hợp từ các nghiên cứu, một số biện pháp đã được các nghiên cứu đưa ra nhằm phát huy những kết quả đạt được và khắc phục những hạn chế, tồn tại trong hoạt động phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục đạo đức, lối sống

cho trẻ em. Các đề xuất hướng đến cả chủ thể “gia đình” (có vai trò đặc biệt quan trọng) và chủ thể “nhà trường”, cụ thể là:

4.1. Về phía gia đình

Thứ nhất, đề thiết lập, duy trì và tăng cường tốt mối liên hệ giữa gia đình và nhà trường thì vai trò của gia đình là vô cùng quan trọng (Thu Phương, 2020). Gia đình là nơi hình thành nền tảng đạo đức cơ bản, còn nhà trường là nơi hình thành đạo đức của người công dân có tri thức. Cha mẹ cần nhận thức được trách nhiệm của mình trong việc giáo dục đạo đức cho con trẻ, coi việc giáo dục đạo đức cho trẻ cần bắt đầu từ gia đình trước tiên sau đó mới đến nhà trường. Do vậy, cha mẹ cần chủ động kết hợp, hợp tác mật thiết với nhà trường, đặc biệt là với giáo viên chủ nhiệm để nắm bắt tình hình của trẻ, đồng thời có những phản hồi để sự phối hợp thực sự hiệu quả (Lữ Thị Ngọc Hân, 2020). Bên cạnh đó, cha mẹ cần quan tâm thường xuyên đến con cái, quá trình học tập, tu dưỡng của con, không ỷ lại nhà trường, tích cực tham gia các buổi họp, trao đổi với nhà trường và chủ động bàn bạc, đề xuất những biện pháp nâng cao chất lượng giáo dục trẻ. Cha mẹ cũng cần liên lạc thường xuyên với giáo viên để nắm bắt tình hình của con cái, thông báo kịp thời với giáo viên những nghi vấn, biểu hiện bất thường của con cái để phối hợp xử trí, uốn nắn (Nguyễn Hữu Minh, 2013; Thu Phương, 2020).

Thứ hai, các bậc cha mẹ tham gia cùng với nhà trường tổ chức hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, các hoạt động ngoại khóa cho trẻ để chia sẻ và thấu hiểu con cái, đồng thời đồng hành cùng nhà trường trong việc giáo dục các chuẩn mực đạo đức, lối sống cần thiết cho trẻ; tham gia đầy đủ các buổi họp phụ huynh, các buổi trao đổi về học tập, rèn luyện của học sinh mà giáo viên chủ nhiệm hoặc nhà trường tổ chức; tham

gia đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của học sinh và quá trình giáo dục đạo đức của học sinh ở trường, ở lớp; phát huy hiệu quả hoạt động của hội phụ huynh học sinh để nắm bắt kịp thời tình hình học tập, rèn luyện của con em mình (Lữ Thị Ngọc Hân, 2020; Nguyễn Hữu Minh, 2013).

Thứ ba, cha mẹ cần nắm rõ những quy định, nội quy hoặc những điều cam kết với nhà trường để nhắc nhở con cái thực hiện (Nguyễn Hữu Minh, 2013).

4.2. Về phía nhà trường

Thứ nhất, nhà trường cần phối hợp chặt chẽ với gia đình, với các tổ chức xã hội thực hiện các nội dung giáo dục - đào tạo phù hợp với từng lứa tuổi của trẻ em (Thu Phương, 2020). Nhà trường cần thông báo kịp thời cho gia đình khi học sinh có kết quả học tập giảm sút hoặc có các biểu hiện bất thường ở trường lớp để gia đình uốn nắn con em họ. Sổ liên lạc điện tử đang là một trong những kênh trao đổi thông tin rất hiệu quả, tiện lợi giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ em nói chung và chăm sóc, giáo dục trẻ về đạo đức, lối sống nói riêng nên cần phát huy. Thông qua sổ liên lạc/sổ liên lạc điện tử thông báo, nhà trường phản ánh kịp thời tình hình học tập, rèn luyện đạo đức của học sinh cho gia đình. Giáo viên chủ nhiệm cần thường xuyên trao đổi với ban phụ huynh của lớp để ban phụ huynh thông báo đến các phụ huynh khác của lớp về chủ trương của nhà trường, tránh tình trạng lập Ban phụ huynh/Hội phụ huynh một cách hình thức. Thay vì tổ chức họp phụ huynh, có thể lập hộp thư chung ở những nơi có điều kiện, hàng tháng thông báo kết quả đánh giá cho từng môn học, những vấn đề cần rèn luyện thêm của mọi học sinh; Tạo kênh riêng cho cha mẹ học sinh trao đổi, có thể liên hệ trực tiếp với Ban Giám hiệu mà không chỉ liên hệ với giáo viên chủ nhiệm, qua đó dễ dàng

phản ánh, đề xuất những giải pháp tốt trong giáo dục con em ở từng cấp học (Nguyễn Hữu Minh, 2013).

Thứ hai, để phối hợp với gia đình quản lý học sinh, giáo viên chủ nhiệm cần thông báo lịch biểu (thời khóa biểu nếu có thay đổi, lịch các buổi học thêm, hoạt động tập thể của lớp, của trường) cho gia đình. Ở nhiều gia đình, cha mẹ đi làm cả ngày nên việc quản lý con cái trong thời gian trẻ không ở trường là rất khó khăn. Nhà trường cần có biện pháp hỗ trợ giúp gia đình quản lý trẻ, nhất là đối với học sinh tiểu học. Bên cạnh đó, nhà trường và giáo viên cần thường xuyên trao đổi với phụ huynh để tìm hiểu hoàn cảnh gia đình của những học sinh đặc biệt, học sinh có hoàn cảnh khó khăn để có những hỗ trợ, hoặc có cách thức giáo dục, ứng xử phù hợp (Nguyễn Hữu Minh, 2013).

Thứ ba, về phối hợp tổ chức hoạt động ngoại khóa cho học sinh, do nhiều phụ huynh chưa hiểu hết về vai trò của các buổi học ngoại khóa cũng như các quy định về hoạt động này, nhà trường cần tuyên truyền phổ biến rộng rãi hơn để các gia đình hiểu và có trách nhiệm hơn trong việc cùng nhà trường tổ chức các hoạt động học tập này cho con em, nhằm tăng cường giáo dục đạo đức, lối sống cho trẻ. Nhà trường có thể bàn bạc, kết hợp với gia đình tổ chức sinh hoạt ngoại khóa cho học sinh. Có thể tổ chức những buổi giao lưu, hội thảo, tọa đàm, trao đổi giữa phụ huynh, giáo viên và học sinh với nhau (Nguyễn Hữu Minh, 2013).

5. Kết luận

Có thể thấy hầu hết các nghiên cứu đều nhấn mạnh ý nghĩa, vai trò quan trọng của sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong chăm sóc, giáo dục trẻ về đạo đức, lối sống. Khi đánh giá về sự phối hợp này, các nghiên cứu ít đi sâu làm rõ các kết quả

đã đạt được, mà chủ yếu chỉ ra các hạn chế, từ đó đề xuất các giải pháp nhằm tăng cường sự phối hợp để đạt được hiệu quả cao trong chăm sóc, giáo dục trẻ về đạo đức, lối sống.

Gia đình và nhà trường có vai trò quan trọng trong việc chăm sóc trẻ em nói chung, trong chăm sóc trẻ em về đạo đức, lối sống nói riêng. Gia đình và nhà trường tác động qua lại lẫn nhau, gắn bó chặt chẽ với nhau, cùng có ảnh hưởng đến quá trình hình thành và phát triển nhân cách của trẻ. Trước những biến đổi sâu rộng của môi trường sống, quá trình giáo dục thể hệ trẻ đang gặp rất nhiều khó khăn và thách thức, đòi hỏi gia đình và nhà trường phải liên kết với nhau thành một chỉnh thể thống nhất. Trong đó, các chủ thể phải ý thức được sâu sắc trách nhiệm của mình. Xây dựng và duy trì mối liên hệ chặt chẽ, thường xuyên, liên tục giữa gia đình và nhà trường là điều kiện tiên quyết đảm bảo cho hoạt động chăm sóc đạo đức, lối sống cho trẻ đạt hiệu quả cao nhất □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Văn Biên (2021), *Nghiên cứu đề xuất mô hình gia đình - nhà trường - xã hội trong giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên đáp ứng yêu cầu đổi mới đất nước và hội nhập quốc tế*, Đề tài khoa học cấp Nhà nước, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội chủ trì.
2. Đỗ Thị Châu (2005), *Tình huống tâm lý học lứa tuổi và tâm lý học sư phạm*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội.
3. Đỗ Ngọc Khanh (2019), *Tương quan giữa các yếu tố môi trường gia đình, môi trường trường học và sức khỏe tinh thần của học sinh trung học phổ thông*, Báo cáo tổng hợp đề tài cấp Bộ, Viện Tâm lý học chủ trì.
4. Lê Ngọc Lan (2017), *Chăm sóc con cái*

trong gia đình Việt Nam hiện nay. Báo cáo tổng hợp nhiệm vụ cấp Bộ, Viện Nghiên cứu Gia đình và Giới chủ trì.

5. Bùi Văn Lịch (2017), “Quản lý sự phối hợp nhà trường - gia đình - xã hội trong giáo dục đạo đức học sinh các trường trung học cơ sở huyện Nam Trực, tỉnh Nam Định”, *Journal of Education Management, National Academy of Education Management*, Vol. 9, No. 4, pp. 72-79.
6. Nguyễn Thị Như Mai (2015), “Phối hợp nhà trường với gia đình và cộng đồng ở các trường mầm non thành phố Hà Nội”, *Journal of Science of HNUE: Educational Sciences*, Vol. 60, No. 1, pp. 103-111.
7. Nguyễn Hữu Minh (2013), *Thực trạng mối liên hệ giữa gia đình và nhà trường trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh trên địa bàn thành phố Hà Nội*, Báo cáo tổng hợp đề tài cấp bộ, Viện Nghiên cứu Gia đình và Giới chủ trì.
8. Phí Hải Nam (2017), “Sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong chăm sóc, giáo dục trẻ em”, *Tap chí Cộng sản*, <http://www.tapchicongsan.org.vn/Home/Van-hoa-xa-hoi/2017/45152/Su-phoi-hop-giua-gia-dinh-nha-truong-va-xa-hoi-trong.aspx>, truy cập ngày 03/9/2022.
9. Lương Thị Hằng Nga (2011), “Số liên lạc điện tử-câu nói từ nhà đến trường”, *Tap chí Thiết bị giáo dục*, số 66, tháng 2, tr. 31-32.
10. Lê Minh Nguyệt, Lò Mai Thoan (2015), “Phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng trong giáo dục học sinh trung học cơ sở”, *Tap chí Tâm lý học*, số 10 (199), tr. 82-89.

(xem tiếp trang 32)